

Een opvangcentrum in uw gemeente

Brochure gerealiseerd door Fedasil (juli 2021) | Verantwoordelijke uitgever: Michael Kegels | Redactie en foto: Fedasil | Contact: info@fedasil.be

Inhoud

<i>Inhoud</i>	2
<i>Woord vooraf</i>	3
<i>Inleiding</i>	4
<i>Opvang van verzoekers om internationale bescherming</i>	5
<i>Opvangnetwerk: hoe worden de opvangstructuren voor verzoekers om internationale bescherming georganiseerd?</i>	8
<i>Het openen van een collectieve opvangstructuur</i>	11
<i>Veiligheid binnen de opvangstructuur en in de omgeving ervan</i>	14
<i>De opvang in een collectieve opvangstructuur</i>	16
<i>Integratie van de opvangstructuren in de lokale gemeenschappen</i>	20
<i>De procedure voor het verzoek om internationale bescherming</i>	22
<i>Over het toekomstige opvangcentrum (Bijlage 1)</i>	25
<i>Contactgegevens</i>	26

Woord vooraf

Mevrouw, mijnheer,

Met genoeg bezorg ik u hierbij onze brochure 'Een opvangcentrum in uw gemeente'.

Bedoeling is burgemeesters en gemeentebesturen inzicht te geven in de stappen die Fedasil onderneemt bij het openen van een centrum voor verzoekers om internationale bescherming ('asielzoekers').

In deze brochure vindt u een overzicht van de materiële steun aan asielzoekers in België en informatie over de organisatie van een opvangcentrum. Wij leggen eveneens de nadruk op de integratie van het (toekomstige) centrum in zijn lokale omgeving.

De aankondiging dat er een opvangcentrum komt, kan een bron van bezorgdheid vormen. Samenwerking met de plaatselijke overheid is uiteraard van cruciaal belang, evenals een goede wederzijdse verstandhouding. Wij hopen dat deze brochure tegemoet komt aan uw legitieme wens om geïnformeerd te worden over de vele processen waarmee het openen van een opvangcentrum gepaard gaat.

Fedasil wil blijven investeren in de communicatie met burgemeesters en lokale partners. Tegelijk hebben wij trouwens een handleiding bijgewerkt die kan worden gebruikt als startinstrument voor elk nieuw opvangcentrum.

Ik hoop dat wij de gelegenheid zullen hebben om een vruchtbare samenwerking aan te gaan of voort te zetten voor de opvang en begeleiding van mensen die in België bescherming zoeken.

Ik wens u een aangename lectuur van deze brochure toe.

Met de meeste hoogachting,

Michael Kegels

Directeur-generaal

juli 2021

Inleiding

Fedasil, het Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers, is een organisatie van openbaar nut die onder toezicht staat van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, de heer Sammy Mahdi. Fedasil is verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van mensen die om internationale bescherming verzoeken¹ en van bepaalde andere categorieën vreemdelingen, waaronder niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, en staat in voor de kwaliteit en de conformiteit van de verschillende opvangstructuren. Fedasil coördineert ook de programma's voor vrijwillige terugkeer naar de landen van herkomst.

In België genieten verzoekers om internationale bescherming materiële bijstand tijdens de hele duur van de procedure die hun verzoek om internationale bescherming in beslag neemt. Deze materiële bijstand wordt georganiseerd in een opvangstructuur van het door Fedasil beheerde opvangnetwerk.

Het opvangnetwerk bestaat uit opvangplaatsen in collectieve centra en in individuele structuren. Collectieve opvang is de norm en vertegenwoordigt de meerderheid van de opvangplaatsen. De collectieve opvangcentra worden rechtstreeks beheerd door Fedasil, door opvangpartners zoals Rode Kruis Vlaanderen aan Nederlandstalige zijde en het Croix-Rouge de Belgique aan Franstalige kant, en door enkele andere opvangaanbieders. De individuele opvang bestaat uit huisvesting die hoofdzakelijk eigendom is van OCMW's (de "lokale opvanginitiatieven" of LOI's) en, in mindere mate, van ngo's.

In het opvangnetwerk komen voortdurend nieuwe bewoners aan terwijl andere vertrekken en de bezettingsgraad van de opvangstructuren schommelt dan ook. Het aantal verzoeken om internationale bescherming kan zeer snel veranderen. Het hangt voornamelijk samen met de migratiegolven en met de evolutie van de toestand in de landen van herkomst. De tijd die nodig is voor de behandeling van verzoeken om internationale bescherming heeft ook een significante invloed op de duur van het verblijf in de opvangstructuur. Een langere behandelingstermijn verlengt de verblijfsduur, vertraagt de uitstroom uit de opvang en verkleint het aantal beschikbare plaatsen. Fedasil moet er dus voor zorgen dat het over voldoende opvangplaatsen beschikt om nieuwkomers op te vangen.

Hoewel de migratie naar Europa en naar België in 2020 sterk is afgenomen als gevolg van de pandemie van het coronavirus en de reisbeperkingen die gelden om dat virus te bestrijden, wordt voor 2021 een hervatting van de migratie verwacht naarmate de beperkende maatregelen worden opgeheven.

Als beheerder van het opvangnetwerk wil Fedasil zijn opvangcapaciteit geleidelijk uitbreiden om te anticiperen op het hervatten van de verzoeken om bescherming en om de bezetting van de centra onder controle te houden. In de afgelopen twee jaar zijn er meer dan 6.000 nieuwe opvangplaatsen gecreëerd, maar als gevolg van de huidige context wordt bijkomende opvanginfrastructuur geopend. Daarnaast wordt ook gezocht naar reserve-opvangplaatsen of "bufferplaatsen". Die bevinden zich in bestaande centra of in nieuwe gebouwen die tot opvangcentra zijn omgebouwd; ze worden niet gebruikt maar kunnen snel worden geactiveerd en bewoners opvangen wanneer dat nodig is.

---

¹ Op 22 maart 2018 is een omzetting van de Europese richtlijnen betreffende de asielprocedure en de opvangmodaliteiten in werking getreden in de Belgische wetgeving rond vreemdeling en opvang. De wet voert een nieuwe terminologie in. Voortaan spreken we over "verzoek om internationale bescherming" in plaats van "asielaanvraag" en over "verzoeker om internationale bescherming" in plaats van "asielzoeker".

Opvang van verzoekers om internationale bescherming

In België wordt de opvang geregeld door de wet van 12 januari 2007, bekend als de "opvangwet", waarin voor verzoekers om internationale bescherming het recht is vastgelegd om te worden opgevangen op een wijze die een menswaardig bestaan mogelijk maakt. Verzoekers om internationale bescherming hebben bijgevolg recht op materiële hulp (opvang) gedurende de volledige duur van hun procedure.

Wat gebeurt er zodra een verzoeker om internationale bescherming zijn verzoek heeft ingediend? Aanwijzing van een opvangplaats

Het Aanmeldcentrum in Brussel is het punt waar verzoekers om internationale bescherming in België binnenkomen. Mensen die naar het Aanmeldcentrum komen, vragen internationale bescherming aan bij de Dienst Vreemdelingenzaken en gaan vervolgens naar de diensten van Fedasil om daar een opvangplaats te krijgen. Fedasil gaat eerst na of de betrokkene recht op opvang geniet. Indien nodig verblijft de verzoeker om internationale bescherming enkele dagen in het Aanmeldcentrum; hij ondergaat er een medische controle, krijgt informatie over de procedure en het verblijf in België, en bij de sociale "intake" wordt meteen bepaald wat zijn specifieke behoeften zijn. Ten slotte wijst Fedasil de geschiktste opvangplaats aan (verplichte plaats van inschrijving of "code 207"), waar de betrokkene gedurende de gehele duur van zijn procedure materiële opvang zal krijgen.

Bij het aanwijzen van een opvangplaats houdt Fedasil rekening met de beschikbare plaatsen in de verschillende centra en met de specifieke situatie van de begunstigde van de opvang (zijn gezinssamenstelling, medische toestand, kennis van een van de landstalen, of hij een niet-begeleide minderjarige is, enz.) Sommige voorzieningen zijn beter geschikt dan andere voor de specifieke opvangbehoeften van bepaalde bewoners. In de mate van het mogelijke slapen gezinnen in een aparte kamer, terwijl alleenstaanden vaak een gemeenschappelijke slaapzaal delen.

Telkens wanneer er in een opvangcentrum een plaats vrijkomt, wijst Fedasil daarvoor een nieuwe verzoeker om internationale bescherming aan vanuit het Aanmeldcentrum. Zo komen er elke dag nieuwe bewoners bij terwijl andere vertrekken.

Welke informatie wordt aan een verzoeker om internationale bescherming gegeven op het moment van de aanwijzing?

Fedasil informeert de begunstigten van de opvang over hun rechten en plichten tijdens de opvangperiode. Fedasil beheert meer bepaald een website met belangrijke informatie voor verzoekers om internationale bescherming, die in verschillende talen beschikbaar is (www.fedasilinfo.be). Hij is gemakkelijk te gebruiken door de verzoekers om bescherming zelf en kan eveneens dienst doen als ondersteunend instrument voor medewerkers van de gemeentelijke diensten die hen moeten informeren.

Hoe geraakt een verzoeker om internationale bescherming op de aangewezen opvangplaats?

De verzoeker om internationale bescherming gaat met het openbaar vervoer of, bij wijze van uitzondering, met een door Fedasil gecharterde vervoerdienst naar het aangewezen opvangcentrum. Het Aanmeldcentrum verstrekt daartoe de trein- en buskaartjes tot de plaats van bestemming, samen met het adres en de contactgegevens van het opvangcentrum en een routebeschrijving. In principe moet de verzoeker zich binnen 24 uur naar het opvangcentrum begeven, anders moet hij opnieuw naar het Aanmeldcentrum om een nieuwe opvangplaats te krijgen.

Is een verzoeker om internationale bescherming verplicht zich naar de aangewezen opvangplaats te begeven?

Hoewel slechts weinigen voor dit alternatief kiezen, staat het verzoekers om internationale bescherming vrij te weigeren in een opvangcentrum te gaan wonen. In dat geval zullen zij geen materiële bijstand (code 207 "no-show") of financiële hulp ontvangen, behalve medische zorgen², want die blijven voor iedereen verzekerd en Fedasil zorgt daarvoor. Zij hebben dan een eigen verblijfplaats of wonen bij vrienden of familie. Zolang zij hun recht op opvang behouden, kunnen zij zich te allen tijde bedenken en zich bij het Aanmeldcentrum melden om een opvangplaats te krijgen.

Wordt er een medisch onderzoek verricht voor en na de aankomst van een verzoeker om internationale bescherming in de opvangstructuur?

Reeds in het Aanmeldcentrum verricht het medisch personeel een eerste onderzoek naar de algemene gezondheidstoestand van de verzoekers om internationale bescherming, zodat zij indien nodig naar een arts of naar een ziekenhuis kunnen worden doorverwezen. Tijdens deze medische check-up wordt gezocht naar besmettelijke gezondheidsproblemen en wordt de vaccinatiestatus gecontroleerd. Afhankelijk van hun land van herkomst krijgen zij de door de volksgezondheidsautoriteiten aanbevolen inentingen (mazelen, bof, rodehond, polio, enz.). Afhankelijk van hun situatie kunnen zij naar de opvangcentra worden verwezen die het best op hun behoeften zijn afgestemd, naargelang de beschikbare plaatsen.

Sommige opvangcentra beschikken immers over kamers die speciaal zijn ingericht voor mensen met een handicap, ziekte of kwetsbaarheid die een bijzondere infrastructuur vergt.

Bovendien ondergaat elke nieuwe bewoner bij aankomst in de faciliteit een medische controle en wordt hij, indien nodig, verzorgd en behandeld. Er wordt een medisch dossier aangelegd en bijgehouden in de opvangstructuur. Dat bevat informatie over de gezondheidstoestand van de betrokkene (medische voorgeschiedenis, risicofactoren, inentingen, enz.). De betrokkene heeft het recht het dossier te raadplegen of een kopie ervan te vragen. Bij verandering van opvangplaats wordt het medisch dossier aan de nieuwe opvangstructuur overgedragen.

De verzoekers krijgen ook praktische informatie over de medische dienst (meer bepaald over de openingstijden en hoe een afspraak te maken).

Worden verzoekers om internationale bescherming vóór hun aankomst in de opvangstructuur gescreend op tuberculose?

Alle verzoekers om internationale bescherming ouder dan vijf jaar ondergaan bij hun aankomst in het Aanmeldcentrum een radiografie van de longen die bedoeld is om tuberculose (TBC) op te sporen. Mensen die besmet zijn, moeten in het ziekenhuis worden opgenomen en mogen niet naar de opvangstructuur gaan. Kinderen van minder dan 5 jaar en zwangere vrouwen (of vrouwen die niet zeker weten dat ze niet zwanger zijn) worden niet onderworpen aan een röntgenopname van de longen, maar moeten binnen 2 weken na aankomst in de opvangstructuur een andere test ondergaan (een intradermale reactie).

---

² De zorgen die verstrekt kunnen worden, zijn degene die opgenomen zijn in de RIZIV-nomenclatuur, met een paar uitzonderingen die vermeld staan in een Koninklijk Besluit van 9 april 2007 – Koninklijk besluit tot bepaling van de medische hulp en de medische zorgen die niet verzekerd worden aan de begunstigde van de opvang omdat zij manifest niet noodzakelijk blijken te zijn en tot bepaling van de medische hulp en de medische zorgen die tot het dagelijks leven behoren en verzekerd worden aan de begunstigde van de opvang.

Medewerkers die regelmatig contact hebben met verzoekers om bescherming, worden eveneens gescreend op tuberculose.

Welke maatregelen nemen de opvangcentra in de strijd tegen het coronavirus?

Zoals alle instellingen in het land zijn de opvangstructuren voor verzoekers om internationale bescherming onderworpen aan strenge preventiemaatregelen, zowel voor het personeel als voor de bewoners. Afhankelijk van de gezondheidssituatie past het centrum zijn activiteiten, de toelatingen om het centrum te verlaten of de bezoekenregeling aan.

Het Agentschap heeft een reeks maatregelen getroffen om de verspreiding van het coronavirus binnen het opvangnetwerk in te dijken. Al deze maatregelen staan in een vademecum, dat regelmatig wordt aangepast aan de nieuwe regeringsmaatregelen en ook wordt verspreid onder de burgemeesters. Een specifieke kleurcode voor de opvang regelt de maatregelen die moeten worden genomen naar gelang van de gezondheidssituatie in elk centrum. Tot de "algemene" maatregelen behoren een strategie voor het testen en het traceren van contacten in geval van hoog-risicocontacten; het instellen van afzonderingszones (voor bewoners die positief op het coronavirus zijn getest) in elke opvangstructuur; het naleven van veiligheidsvoorschriften en het dragen van een masker; voldoende beschermende uitrusting; het afgelasten van niet-essentiële activiteiten; meertalige informatie en bewustmakingscommunicatie; en een plan met sancties voor wie de regels niet naleeft.

Algemeen gesproken kan worden vastgesteld dat de medische situatie in de opvangcentra van het land onder controle blijft. Dankzij de medische monitoring en de preventieve maatregelen kon het aantal besmette personen in de centra tot een minimum worden beperkt.

Opvangnetwerk: hoe worden de opvangstructuren voor verzoekers om internationale bescherming georganiseerd?

Het netwerk bestaat uit collectieve en individuele opvangstructuren. Voor de organisatie staat ofwel Fedasil rechtstreeks in, ofwel wordt ze aan derden toevertrouwd via een partnerschapsovereenkomst of een lastenboek.

De collectieve structuren zijn opvangcentra die worden beheerd door Fedasil, Rode Kruis Vlaanderen/la Croix-Rouge de Belgique of andere partners, zoals Caritas, Samusocial, de Franse Gemeenschap of privé-aanbieders.

De individuele structuren zijn woningen die door de OCMW's (de 'lokale opvanginitiatieven' of LOI) of door ngo's beheerd worden. Individuele opvangplaatsen krijgen over het algemeen de voorkeur voor mensen aan wie de vluchtelingenstatus of de subsidiaire beschermingsstatus is toegekend, hervestigde vluchtelingen³, verzoekers om internationale bescherming die een grote kans maken op het verkrijgen van een status, of personen die bijzonder kwetsbaar zijn.

Hoe wordt de opvang in collectieve centra georganiseerd?

De opvangcentra zijn 'open' centra, wat betekent dat de bewoners er vrij kunnen binnenkomen en buitengaan. Er zijn verschillen qua infrastructuur (het gaat om voormalige legerbasissen, internaten, campings of ziekenhuizen die tot opvangcentra zijn omgebouwd, of prefabwoningen en wooncontainers), qua omvang (van minder dan 100 plaatsen tot meer dan 900) en omgeving (stad of platteland), maar alle opvangcentra bieden hetzelfde pakket diensten aan.

In een opvangcentrum genieten verzoekers om bescherming geen financiële bijstand, wel krijgen zij onderdak, maaltijden, kleding en toegang tot sanitaire voorzieningen zolang hun verzoek om internationale bescherming onderzocht wordt door de asielinstanties. Men heeft het in dat verband gewoonlijk over materiële bijstand, vaak samengevat als "bed, bad, brood". De bijstand omvat eveneens sociale, medische en psychologische begeleiding, wekelijks zakgeld en toegang tot rechtsbijstand en diensten zoals tolken, opleidingen en programma's voor vrijwillige terugkeer.

Hoe wordt de opvang georganiseerd in individuele woningen?

Na een bepaalde periode in een collectieve voorziening of voor sommige groepen van meet af aan, kunnen degene die recht hebben op opvang worden ondergebracht in een individuele woning. Zij verblijven dan in een woning met de nodige voorzieningen om zelf in hun dagelijkse basisbehoeften te voorzien.

Verwijzing naar een individuele voorziening is gekoppeld aan het aantal beschikbare plaatsen in het opvangnetwerk. Wie recht heeft op opvang, in een collectieve structuur verblijft en, mits aan bepaalde criteria is voldaan, naar een individuele woning wenst te worden overgeplaatst, moet daartoe vooraf een aanvraag indienen.

Individuele opvang is bedoeld om de zelfredzaamheid van de bewoners te bevorderen en hun integratie in de gemeenschap te vergemakkelijken, maar net als bij de collectieve opvang krijgen zij materiële hulp. Sommige

³ Hervestiging is een programma van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties (HCR). Ze houdt in dat vluchtelingen worden geselecteerd en overgebracht van een staat waar ze bescherming hebben gezocht naar een andere staat die hen als vluchteling opneemt.

individuele opvangstructuren zijn speciaal bedoeld voor de opvang en begeleiding van mensen met bijzondere zorgbehoeften.

Het OCMW of de ngo zorgt voor de nodige begeleiding. Deze begeleiding omvat meer bepaald het volgen van de procedure voor het verzoek om bescherming, medische en psychosociale monitoring, voorbereiding op integratie of terugkeer, verwijzing inzake onderwijs en opleidingen voor volwassenen, bijstand bij het vinden van woning voor wie de beschermingsstatus heeft verkregen, enz.

Einde van de opvang: hoe lang kan een verzoeker om internationale bescherming wiens procedure ten einde is nog in de opvangstructuur verblijven?

Het recht op opvang eindigt wanneer het onderzoek van de procedure door de asielinstanties afgelopen is en de eventuele beroepsprocedures uitgeput zijn. Na een positieve beslissing krijgt de bewoner een verblijfsvergunning voor meer dan drie maanden. Hij zal normaal gezien een overgangperiode doorbrengen in een individuele opvangstructuur, waar hij twee maanden mag blijven terwijl hij de nodige stappen onderneemt om een woning te zoeken. Is het onmogelijk de opvangstructuur binnen de opgelegde termijn te verlaten, dan kan Fedasil een maand uitstel van vertrek verlenen, dat één keer (of in bepaalde uitzonderlijke situaties twee keer) kan worden verlengd. Beschikt hij onmiddellijk na het verkrijgen van een verblijfstitel over onderdak, dan kan hij aanspraak maken op maaltijdcheques gedurende twee maanden, mits hij de opvangstructuur snel verlaat. In dat geval ziet hij af van de materiële bijstand waarin de opvang voorziet. Wie een verblijfsvergunning heeft gekregen, kan zich eventueel wenden tot het OCMW van zijn verblijfplaats, dat hulp kan bieden bij het betrekken van een eigen woning na de overgangperiode (in de vorm van een leefloon, hulp bij het bijeenbrengen van een huurwaarborg, enz.).

Na een negatieve beslissing krijgt de 'uitgeprocedeerde' verzoeker om internationale bescherming een bevel om het grondgebied te verlaten. Sinds de invoering van een 'terugkeertraject' wordt de personen voor wie de negatieve beslissing door de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen bevestigd werd, verzocht zich te begeven naar een van de federale centra die 'open terugkeerplaatsen' organiseren. De prioriteit is daar de bewoners te informeren en bewust te maken van de voordelen van een vrijwillige terugkeer in vergelijking met een gedwongen terugkeer of een illegaal verblijf, en hen bij dit proces te begeleiden.

Welk profiel hebben de bewoners die in het opvangnetwerk worden opgevangen?

Mensen die in ons land om internationale bescherming verzoeken, komen uit verschillende delen van de wereld. Bijna de helft van alle bewoners zijn gezinnen met kinderen, alleenstaande mannen vertegenwoordigen iets minder dan 40%. Alleenstaande vrouwen zijn het minst talrijk. Niet-begeleide minderjarigen vormen eveneens een kleine groep, maar zij vereisen een afzonderlijke opvang en specifieke organisatie. De bewonersprofielen kunnen evolueren naar gelang van de migratiestromen en de situatie in de landen van herkomst.

Is er specifieke opvang voor minderjarigen?

Eén op de drie bewoners van de opvangcentra is jonger dan 18 jaar. De meesten onder hen zijn in België aangekomen met hun ouders. In het opvangcentrum wonen gezinnen met kinderen in familiekamers die hun wat privacy bieden.

En voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV)?

Jongeren die zonder ouder(s) of wettelijke voogd in België aankomen, volgen een ander traject dan volwassen bewoners en minderjarigen in gezinsverband. Fedasil en zijn partners organiseren aangepaste opvang voor deze niet-begeleide minderjarigen.

Ze verzoeken niet allemaal noodzakelijkerwijs om internationale bescherming. Ongeacht of een NBMV een verzoek indient of niet, nooit kan hij worden uitgewezen voor zijn achttiende verjaardag; hij behoudt bijgevolg zijn recht op opvang tot hij meerderjarig wordt.

Krijgen minderjarigen die in een opvangstructuur verblijven onderwijs?

Net als alle andere minderjarigen in België zijn ook kinderen die in een opvangcentrum verblijven onderworpen aan de leerplicht. De kinderen worden zo snel mogelijk ingeschreven in een van de plaatselijke scholen. Zij komen niet allemaal in dezelfde school terecht maar worden zoveel mogelijk verdeeld over de verschillende scholen in de omgeving van de opvangstructuur. Daartoe wordt tussen de opvangaanbieder en de scholen vooraf overleg gepleegd om het onderwijs te organiseren en zoveel mogelijk te voorkomen dat de opvangcapaciteit van elke school wordt overschreden.

Ook de kwestie van het vervoer van de kinderen wordt daarbij bekeken. Indien nodig neemt de beheerder van het centrum contact op met de bevoegde autoriteiten om het vervoer van en naar de school te organiseren. Als de kinderen met het openbaar vervoer naar school gaan, betaalt het opvangcentrum het schoolabonnement.

Het centrum springt ook bij voor het betalen van de onderwijskosten.

Volgen deze minderjarigen hetzelfde onderwijstraject als andere leerlingen?

Wat het kleuteronderwijs betreft gaan de kinderen rechtstreeks naar een klas van hun onderwijsniveau. Voor lager en secundair onderwijs gaan de meeste nieuwkomers eerst naar een onthaalklas (OKAN of onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers) waar zij worden voorbereid op het reguliere onderwijs en waar zij de onderwijstaal leren, voor zover die mogelijkheid in de scholen van de betrokken gemeente bestaat. Deze klassen vallen onder de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Gemeenschap. Daarna gaan ze naar een gewone klas die overeenkomt met hun studieniveau.

Elk opvangcentrum beschikt over een of meer schoolbegeleiders die het schoolleven van de kinderen in het centrum volgen. Als contactpunt tussen de scholen, het opvangcentrum, de ouders en de kinderen zorgt de schoolbegeleider meer bepaald voor de inschrijvingen, de studieoriëntatie, het contact met de scholen, het monitoren van afwezigheden, huiswerkbegeleiding, enz.

Fedasil doet al het mogelijke om ouders in staat te stellen hun rol te vervullen. De jongste kinderen worden heel vaak door hun ouders naar school begeleid en de vorderingen van de kinderen worden regelmatig met hen besproken. Zij worden ook aangemoedigd om deel te nemen aan bijeenkomsten met de leerkrachten.

Het openen van een collectieve opvangstructuur

Kan er in de gemeente een opvangcentrum komen?

Afhankelijk van de noden van Fedasil kan in de gemeente of de stad een collectieve opvangstructuur komen. Die zal worden beheerd door een van de opvangaanbieders, met andere woorden door Fedasil zelf of door een van de traditionele opvangpartners via een partnerschapsovereenkomst of door een particuliere aanbieder na een overheidsopdracht op basis van een door het Agentschap opgesteld bestek.

Hoe verloopt de procedure vóór het openen/activeren van een opvangstructuur in een gemeente?

Volgens een door Fedasil vastgelegd proces moeten verschillende stadia worden doorlopen voordat een opvangcentrum daadwerkelijk kan worden geopend en de eerste bewoners er terecht kunnen.

Om te beginnen wordt de burgemeester ingelicht over de mogelijke komst van een opvangcentrum in de gemeente. Een eerste contact wordt gelegd door de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, de heer Sammy Mahdi, om de burgemeester in kennis te stellen van het plan om een opvangstructuur voor verzoekers om internationale bescherming te openen en te activeren in de gemeente. Feedback over deze uitwisseling wordt gegeven aan de toekomstige opvangaanbieder van het centrum. Elke partij wijst een contactpunt aan voor de verdere communicatie in verband met het openen van een centrum.

In tweede instantie wordt het project om een centrum te openen ter goedkeuring voorgelegd aan de Inspectie van Financiën. De Inspecteur van Financiën, die belast is met de administratieve en budgettaire controle, moet het dossier valideren zodat de toekomstige aanbieder het centrum kan openen. In afwachting van diens beslissing staat het contactpunt van de toekomstige opvangaanbieder ter beschikking om te antwoorden op vragen van de burgemeester of diens vertegenwoordiger. Vóór de aanvaarding van het project om een centrum te openen door de Inspectie van Financiën wordt bevestigd, neemt de toekomstige opvangaanbieder nog geen enkel initiatief (communicatie met omwonenden, onderhandelingen met de plaatselijke overheid, enz.).

Ten derde neemt de toekomstige exploitant van het opvangcentrum, zodra de Inspecteur van Financiën zijn beslissing heeft bekendgemaakt, contact op met de contactpersoon van de gemeente om de beslissing te bevestigen. In geval van een gunstig advies stelt de toekomstige opvangaanbieder voor een gezamenlijk overleg te organiseren over de praktische luiken in verband met het openen/activeren en operationaliseren van het opvangcentrum.

Ten slotte komen de verschillende partijen bijeen tijdens dit gezamenlijk overleg. Daarop worden doorgaans verschillende punten aangekaart: basisinformatie over de opening/activering van een opvangstructuur en de dagelijkse werking ervan; communicatieplan en -strategie; samenwerkingsovereenkomst tussen de opvangstructuur en de plaatselijke politie; onderwijs; inschrijving van de bewoners in de gemeente; veiligheid (brandweer); toegang tot gezondheidszorg; verenigingsleven en vrijwilligerswerk.

Indien opportuun geacht kan de burgemeester verschillende actoren van de gemeente en de lokale overheden uitnodigen op dit overleg, bijvoorbeeld vertegenwoordigers van de plaatselijke politie, de scholen, de brandweer of het verenigingsleven. Dit comité van actoren zal in samenwerking met de toekomstige opvangaanbieder het proces rond de opening van het centrum volgen. Afhankelijk van de plaatselijke noden kunnen andere contacten en/of gezamenlijk/bilateraal overleg tussen de diensten plaatsvinden totdat het opvangcentrum is geopend/geactiveerd.

Daarna zullen, wanneer het opvangcentrum opengaat, de eerste bewoners op een vooraf vastgelegde datum hun intrek nemen in het centrum. In principe komen zij met het openbaar vervoer of met door Fedasil georganiseerd vervoer. De medewerkers van het opvangcentrum vangen hen op en doen het nodige voor hun verblijf in het centrum.

Is er een communicatieplan voor de omwonenden zodra de beslissing om een opvangcentrum te openen is bevestigd?

De communicatiestrategie voor het openen/activeren van een opvangstructuur op het grondgebied van de gemeente moet worden vastgelegd door Fedasil, de opvangaanbieder en de gemeente. Samenwerking tussen de actoren is van essentieel belang om ervoor te zorgen dat de informatie die aan de omwonenden wordt verstrekt, relevant en degelijk is.

Fedasil en/of de opvangaanbieder kunnen een informatievergadering of een vraag-en-antwoordsessie organiseren voor de omwonenden. Op die manier kan op ieders vragen en bekommernissen worden ingegaan. Het is ook mogelijk in de omgeving een brochure te verspreiden, een ontmoetings- en informatie-evenement te organiseren voor de buurt of te communiceren via de sociale netwerken.

Het is mogelijk dat de pers belangstelling toont voor het openen van de opvangstructuur. Ook wat dat betreft is coördinatie met Fedasil onontbeerlijk om ondubbelzinnige communicatie te garanderen.

Zodra het opvangcentrum geopend is, wat is dan de relatie tussen de opvanginstanties en de gemeente?

Na de opening van het opvangcentrum komt er een partnerschap tussen de opvangaanbieder en de gemeente in de vorm van een begeleidingscomité. Indien nodig kan de burgemeester van een gemeente waar al een opvangstructuur bestaat voor feedback in contact worden gebracht met de burgemeester van de gemeente waar de nieuwe structuur komt. Ook mogelijk is een jaarlijkse bijeenkomst op gemeentelijk of regionaal niveau, of een paar bijeenkomsten per jaar waarop de directeur van de opvangstructuur en de verschillende actoren van de gemeente alles opvolgen en een stand van zaken geven.

Op welke aspecten let Fedasil bij het openen en activeren van een opvangstructuur?

Voor het openen en beheeren van een opvangcentrum moet een aantal regels in acht worden genomen om de bewoners die er verblijven degelijke opvang te bieden. Fedasil heeft minimumnormen vastgelegd om de kwaliteit van de opvang te allen tijde te garanderen. Die normen hebben betrekking op verschillende gebieden: infrastructuur, meubilair, veiligheidsaspecten, sociale en juridische bijstand en medische en psychologische bijstand voor de bewoner, evenals de verleende materiële bijstand. Hoewel er aanpassingen bestaan naar gelang van het soort accommodatie, gelden deze normen voor alle structuren in het opvangnetwerk, zowel de collectieve als de individuele. Om te bewijzen dat aan deze basisvoorwaarden is voldaan, zijn vóór de opening diverse documenten en certificaten vereist (bijvoorbeeld een attest van de brandweer). Na de opening moet bij het voedselagentschap worden aangegeven dat het centrum in gebruik is genomen, zodat het agentschap een voedselveiligheidscontrole kan verrichten. Ook wordt een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met de plaatselijke politie.

In de loop van een continu proces beoordelen de auditeurs van Fedasil de kwaliteit van de opvang in het hele netwerk door de kwaliteitsnormen van de opvangstructuren te testen. Vóór een nieuwe structuur geopend wordt, worden indien nodig een of meer voorbereidende bezoeken georganiseerd in aanwezigheid van de preventieadviseur van Fedasil.

In het bijzonder voor particuliere aanbieders zijn vóór de opening twee bezoeken ter plaatse gepland. Het eerste bezoek, dat voorafgaat aan de gunning van de overheidsopdracht, is bedoeld om na te gaan of de potentiële structuur geschikt is voor het organiseren van een opvangstructuur voor verzoekers om internationale bescherming. Tijdens het tweede bezoek wordt nagegaan of de structuur daadwerkelijk klaar is om bewoners te ontvangen.

Hoe worden collectieve opvangstructuren gefinancierd?

Collectieve structuren kunnen op twee manieren worden gefinancierd – op basis van terugbetaling van de reële kosten na overlegging van de bewijsstukken of op basis van een forfaitair bedrag.

Ontvangt de gemeente een toelage voor de aanwezigheid van een opvangstructuur op haar grondgebied?

Gemeenten met een geopend opvangcentrum op hun grondgebied ontvangen een jaarlijkse toelage van 330,78 euro per effectieve opvangplaats, om een deel van de uitgaven te dekken die verband houden met de administratieve opvolging en met de integratie van het opvangcentrum in de gemeente (personeelskosten van de gemeente die rechtstreeks verband houden met de administratieve opvolging van de opvangstructuur, administratieve handelingen enz.). De verschuldigde toelage aan de gemeenten voor het voorgaande jaar wordt jaarlijks bij ministerieel besluit bepaald⁴.

---

⁴ Ministerieel besluit van 20 november 2020 tot vaststelling van de verdeling van de toelage toegekend aan de gemeenten met een open centrum voor de opvang van asielzoekers op hun grondgebied in 2019.

Veiligheid binnen de opvangstructuur en in de omgeving ervan

Hoe worden orde en veiligheid in een opvangstructuur verzekerd?

Alle opvangstructuren van het opvangnetwerk zijn open structuren. Dit betekent dat het opvangcentrum de tijdelijke verblijfplaats is van de mensen die er onderdak krijgen en dat zij vrij zijn om die te verlaten wanneer zij dat willen. Er is echter altijd een aanwezigheidscontrole. Op die manier weet het centrum wie er in de opvangstructuur aanwezig is en kan het die informatie bezorgen aan de plaatselijke politie. Bezoekers moeten zich eveneens registreren bij de receptie van het centrum.

Bij aankomst in het centrum krijgt iedere bewoner informatie over het centrum en de omgeving, de regels die er gelden en de activiteiten die er worden georganiseerd. Elk opvangcentrum heeft een eigen huishoudelijk reglement, dat vertrekt van een basis die voor alle centra dezelfde is. Het is beschikbaar in de voornaamste talen van de bewoners en behelst een reeks regels over het samenleven en de organisatie van de opvangstructuur om het verblijf in de best mogelijke omstandigheden te laten verlopen voor zowel de bewoners als de personeelsleden. De regels hebben onder meer betrekking op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, orde en rust in de opvangstructuur, de veiligheid van de bewoners en het personeel, hygiëne en netheid in de gebouwen, enz.

Aangezien in een centrum mensen van verschillende afkomst en nationaliteit samenleven, is het van belang daarop afgestemde regelingen te treffen. Indien een bewoner zich niet aan de interne regels houdt, kan de directeur of de verantwoordelijke van de instelling een sanctie opleggen. Krachtens de opvangwet kan zo'n sanctie variëren van een mondelinge verwittiging tot definitieve uitsluiting van het recht op materiële steun voor zeer ernstige inbreuken op het huishoudelijk reglement.

Bovendien werkt een opvangcentrum vaak samen met plaatselijke verenigingen om activiteiten en begeleiding te bieden voor de bewoners of hun kinderen.

Bestaat er samenwerking tussen de opvangstructuur en de plaatselijke politie?

Er moet een samenwerkingsovereenkomst worden ondertekend tussen het hoofd van de plaatselijke politie en de verantwoordelijke van elk opvangcentrum dat op het grondgebied van de gemeente is gevestigd. Die bepaalt de modaliteiten voor het uitoefenen van politietaken zodat de opvang sereen en veilig kan worden georganiseerd voor de bewoners van het centrum en alle inwoners van de gemeente.

Elke partij stelt een of meer vertegenwoordigers aan om ervoor te zorgen dat de overeenkomst naar behoren wordt uitgevoerd. Als contactpunten centraliseren deze vertegenwoordigers ook vragen en verspreiden zij informatie binnen en buiten hun eigen organisatie.

Wat houdt de samenwerkingsovereenkomst precies in?

In de samenwerkingsovereenkomst zijn de modaliteiten vastgelegd voor het uitwisselen van informatie tussen de plaatselijke politie en de opvangstructuur (bijvoorbeeld over de identiteit van bewoners en bezoekers), voor de toegang en de interventie van de politie in de gebouwen van de opvangstructuur in geval van een ernstig incident, en voor het organiseren van regelmatig overleg tussen de politie en de opvangstructuur.

Gebeuren er controles op het adres van de bewoners?

Er worden controles uitgevoerd bij de inschrijving en uitschrijving van de bewoners in de gemeente.

Het opvangcentrum bezorgt het gemeentebestuur wekelijks een lijst van bewoners die pas zijn aangekomen of die de structuur hebben verlaten. Op basis van die gegevens kan de plaatselijke politie binnen acht dagen een controle verrichten op het adres.

Hebben de bewoners van het opvangcentrum een identiteitsbewijs?

Verschillende documenten die aan verzoekers om internationale bescherming worden verstrekt (bijlage 26 of 35 en inschrijvingsbewijs) maken het mogelijk hen wettelijk te identificeren. Ze zijn geldig binnen en buiten het opvangcentrum en de bewoners moeten ze te allen tijde bij zich hebben. Deze documenten vermelden het adres van het opvangcentrum waar de bewoner verblijft.

Naast die wettelijke documenten krijgen de bewoners bij aankomst in de opvangstructuur een persoonlijke badge met hun volledige naam en een foto. Die interne badge is geen identiteitsbewijs maar geeft toegang tot bepaalde diensten die in het centrum worden aangeboden.

Onder welke omstandigheden kan de plaatselijke politie toegang krijgen tot en optreden in de opvangstructuur?

De plaatselijke politie kan op verzoek van de gerechtelijke of bestuurlijke overheid of op verzoek van de opvangstructuur zelf dringende of niet-dringende taken en interventies verrichten in de opvangstructuur. In de mate van het mogelijke neemt de politie van tevoren contact op met de opvangstructuur.

Voor alle andere bezoeken meldt de plaatselijke politie eerst haar aanwezigheid aan het onthaal van de opvangstructuur, dat dag en nacht geopend is, en wacht zij het akkoord van de opvangstructuur af alvorens op het terrein te gaan.

Hoe verloopt de informatie-uitwisseling tussen de opvangstructuur en de politie?

Bij het uitwisselen van informatie moeten de bepalingen inzake de vertrouwelijkheid van informatie en het beroepsgeheim in acht worden genomen.

Wat gebeurt er bij incidenten of wanneer er potentiële veiligheidsrisico's zijn?

Fedasil heeft een procedure ingevoerd voor het behandelen van incidenten die zich in een opvangstructuur kunnen voordoen. Deze procedure, is zowel op preventie als op interventie gericht en wil de veiligheid en het welzijn van bewoners en werknemers in de opvangstructuren vergroten.

Bovendien informeren de opvangstructuur en de plaatselijke politie elkaar over incidenten die zich hebben voorgedaan of over potentiële veiligheidsrisico's in en rond het centrum, meer bepaald in verband met de veiligheid van de bewoners.

De opvangstructuur houdt een register met de incidenten bij en deelt op verzoek van de plaatselijke politie de daarin opgenomen incidenten mee.

Zijn er specifieke maatregelen voor activiteiten en evenementen binnen of buiten de opvangstructuur?

De opvangstructuur en de plaatselijke politie plegen overleg wanneer er activiteiten en evenementen plaatsvinden die verhoogde waakzaamheid of maatregelen voor het verzekeren van de veiligheid van het centrum, de bewoners en de omwonenden noodzakelijk kunnen maken.

De opvang in een collectieve opvangstructuur

Kunnen de bewoners vrij bewegen binnen en buiten de opvangstructuur?

Aangezien de verzoekers om internationale bescherming het recht hebben om vrij te bewegen binnen België, zijn de opvangstructuren open en kunnen de bewoners vrij binnen en buiten lopen.

Het huishoudelijk reglement van de opvangcentra legt hen wel een regelmatige aanwezigheid op in de opvangstructuur, die ze niet meer dan drie opeenvolgende nachten mogen verlaten zonder op voorhand te verwittigen en met een maximum van 10 nachten afwezigheid per maand. Indien een bewoner te lang afwezig is, wordt hij "uitgeschreven" uit de opvangstructuur en moet hij zich opnieuw aanmelden bij de Dispatching om een nieuwe opvangplaats toegewezen te krijgen. Hiervoor wordt de aanwezigheid van de bewoners in het centrum dus vaak gecontroleerd.

Krijgen de verzoekers om internationale bescherming die in de opvangstructuur zitten een bijzondere begeleiding ?

Maatschappelijke begeleiding

Gedurende het hele verblijf in de opvangstructuur heeft de verzoeker om internationale bescherming recht op een individuele en permanente maatschappelijke begeleiding. Deze begeleiding wordt uitgevoerd door een maatschappelijk werker die een aantal dossiers opvolgt van de opvangstructuur.

De maatschappelijke begeleiding heeft betrekking op verschillende aspecten. De maatschappelijk assistent geeft informatie over de procedure voor internationale bescherming en begeleidt de verzoekers tijdens de verschillende fases. Hij analyseert samen met hen de gevolgen van de beslissing die het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) heeft genomen. De verzoeker om internationale bescherming ontvangt ook hulp bij het beheer van het dagelijkse leven en bij het vervullen van zijn administratie (bv.: inschrijving kinderen in school, overgang materiële opvang naar maatschappelijke steun enz.)

Wanneer een verzoeker om internationale bescherming in een opvangcentrum komt, wordt een sociaal dossier geopend op zijn naam. Indien hij overgeplaatst wordt naar een andere opvangstructuur, wordt dit dossier ook bezorgd aan de nieuwe structuur.

Juridische begeleiding

Gelet op de procedure om internationale bescherming, wordt de verzoekers aangeraden om gespecialiseerde bijstand van een advocaat te vragen. Deze juridische begeleiding is gratis (pro deo). De maatschappelijk werker brengt de verzoeker in contact met een advocaat of met de sociale dienst. Hij kan ook een beroep doen op het bureau voor juridische bijstand van het dichtstbijzijnde justitiehuis of zelf een advocaat contacteren.

Taalbegeleiding

De verzoeker om internationale bescherming die in België aankomt spreekt niet noodzakelijk een van de drie landstalen - of beheerst die nog niet voldoende om het administratief vocabularium te begrijpen. Hij kan, indien nodig en gedurende het hele verblijf in de opvangstructuur, een beroep doen op tolkdiensten om makkelijker te communiceren met de maatschappelijk werker of zijn advocaat. Er bestaan verschillende sociale tolkdiensten om aan deze behoefte te beantwoorden.

Medische en psychologische begeleiding

De medische verzorging voor de verzoekers om internationale bescherming. Aan elke opvangstructuur is medisch personeel verbonden. Soms maakt een arts deel uit van dit medisch personeel of bestaat er een samenwerking met een huisarts uit de buurt. Via een mobiel medisch team, vooral gebruikt door Fedasil, kan de medische opvolging in de nieuwe opvangstructuren verzekeren, in afwachting dat een permanent team van start gaat. Indien nodig kan de arts de bewoners doorverwijzen naar een ziekenhuis of een gespecialiseerde dienst. Het opvangcentrum werkt samen met externe medische diensten (huisartsen, oftalmologen, tandartsen, apothekers enz.)

Naast de medische verzorging, hebben verzoekers om internationale bescherming ook recht op psychologische begeleiding. Verschillende psychische problemen hebben te maken met trauma's en onderliggende stress. Fedasil werkt ook aan het opbouwen van de weerbaarheid van de bewoners.

De bewoner kan zich ook richten tot een zorgverlener naar keuze. Maar in dat geval moet hij zelf de medische kosten betalen.

Indien de bewoner niet in staat is zichzelf te verplaatsen, zal het opvangcentrum instaan voor het vervoer tot aan de plaats van de medische consultatie.

Vaccinaties

De kinderen krijgen vaccins in functie van de Belgische vaccinatiekalender (kinderen jonger dan 6 jaar via Kind en Gezin; kinderen tussen 6 en 18 jaar via de PMS centra of Fedasil).

Vaccinatie tegen polio is verplicht voor alle volwassen bewoners die afkomstig zijn uit landen waar de ziekte actief woedt.

Hoe ziet het dagelijkse leven van een bewoners eruit die in een opvangstructuur verblijft ?

Het opvangcentrum staat in voor de basisbehoeften van de bewoners. In veel opvangstructuren kunnen de bewoners zelf koken, hun was doen en zorgen ze er zelf voor dat hun kamer opgeruimd is.

In elk centrum worden activiteiten georganiseerd om de bewoners een zinvolle tijdsbesteding te geven. workshops, lessen, sport, bibliotheek enz. In de internetruimte kunnen de bewoners contact houden met hun vrienden en familie in hun land van herkomst.

De bewoners worden ook geïnformeerd over en uitgenodigd voor activiteiten buiten het opvangcentrum, georganiseerd door lokale verenigingen of de gemeente (vrijwilligerswerk, opleidingen, sport, jeugdbeweging, speelpleinwerking enz.). Fedasil ondersteunt verschillende verenigingen en initiatieven die de bewoners van de opvangcentra laten deelnemen aan hun activiteiten.

Ontvangen de verzoekers om internationale bescherming geld?

De bewoners van de collectieve opvangstructuren krijgen geen enkele vergoeding tijdens de duur van hun procedure van verzoek om internationale bescherming. Ze ontvangen wel zakgeld ter waarde van 7,90 euro per week (bedrag 2020).

Gemeenschapsdiensten: nemen de bewoners deel aan het onderhoud en het goede verloop van het leven in de opvangstructuur ?

De bewoners nemen deel aan het onderhoud van de opvangstructuur. Ze kunnen verschillende taken uitvoeren : gemeenschappelijke ruimtes schoonmaken, maaltijden verdelen en meehelpen op de verschillende diensten (econoomaat bijvoorbeeld). Als tegenprestatie voor hun gemeenschapsdiensten krijgen ze een verhoging van hun zakgeld.

Kunnen ze opleidingen volgen tijdens hun verblijf in de opvangstructuur ?

De bewoners hebben de mogelijkheid om opleidingen te volgen. Deze worden zowel in de opvangstructuur als daarbuiten georganiseerd. De lesgevers kunnen personeelsleden zijn maar ook personen van buiten het centrum (vaak vrijwilligers) of ook andere bewoners. De meest voorkomende opleidingen zijn taalcursussen, kookcursussen of informaticalessen.

Sommige bewoners zijn ingeschreven voor opleidingen voor volwassenen buiten de opvangstructuur. Meestal gaat het om opleidingen georganiseerd door het onderwijs voor sociale promotie of een werkgelegenheidsorganisatie. Sommige bewoners volgen taallessen Nederlands/Frans. Er zijn ook bewoners die hoger onderwijs volgen.

Hebben ze toegang tot de arbeidsmarkt?

Elke verzoeker om internationale bescherming die na zes maanden nog altijd geen beslissing heeft gekregen na indiening van zijn verzoek, mag werken. Hij krijgt een arbeidskaart C.

In dat geval blijft de bewoner recht hebben op opvang en materiële hulp, maar zal hij een financiële bijdrage moeten betalen indien hij in het opvangcentrum blijft.

Kunnen ze vrijwilligerswerk uitvoeren?

Onder bepaalde voorwaarden kunnen de bewoners een activiteit als vrijwilliger uitvoeren, ongeacht de voortgang van hun procedure van het verzoek om internationale bescherming, en dit zolang ze recht hebben op materiële hulp. De uitoefening van vrijwilligerswerk is ook mogelijk voor niet-begeleide minderjarigen van 15 jaar of jonger. De vrijwillige bewoners behouden allemaal hun rechten binnen de opvangstructuur.

Hebben ze recht om bezoek te ontvangen in de opvangstructuur?

De bewoners hebben het recht om bezoek te ontvangen volgens de voorwaarden uit het huishoudelijk reglement van de opvangstructuur.

De juridisch adviseurs van de begunstigen van de opvang, de vertegenwoordigers van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties en de ngo's die in haar naam handelen kunnen zich naar de opvangstructuren begeven om hen te helpen. Er moet trouwens een lokaal voorzien zijn waar gesprekken met een vertrouwelijk karakter kunnen plaatsvinden.

Wat kan een bewoner doen indien hij ontevreden is met zijn situatie in de opvangstructuur ?

Elke bewoner kan een klacht indienen indien hij niet tevreden is over de omstandigheden van de opvang in het centrum of over de voorgestelde diensten. Hij kan ook beroep aantekenen tegen een sanctie en tegen een medische beslissing.

Wat gebeurt er indien een bewoner van de gemeente een klacht wil neerleggen of een incident wil melden?

Fedasil stelt alles in het werk om eventuele overlast te vermijden. Indien een bewoner van de gemeente toch een klacht wil neerleggen, kan hij zich richten tot de centrumdirectie.

Integratie van de opvangstructuren in de lokale gemeenschappen

Kunnen externe personen vrijwilligerswerk uitvoeren in de opvangstructuur?

Fedasil doet vaak een beroep op vrijwilligers. Het vrijwilligerswerk is een manier om het maatschappelijk draagvlak voor de verzoekers om internationale bescherming en de kwaliteit van de opvangcentra te verhogen. Het helpt ook om het opvangcentrum en de bewoners beter te verankeren in de buurt.

De hulp kan heel uiteenlopend zijn. In de opvangcentra helpen de vrijwilligers bij de organisatie en de begeleiding van groepsactiviteiten. Ze geven ook taal- of informaticalessen, begeleiden de bewoners tijdens excursies of kampen en ondersteunen hen bij sportactiviteiten of culturele uitstapjes. Soms bieden ze gewoon een luisterend oor. Ze helpen ook de kinderen bij hun huiswerk of helpen erkende vluchtelingen tijdens hun zoektocht naar een woning.

Fedasil kan een oproep aan vrijwilligers lanceren. Verenigingen en personen die activiteiten willen organiseren kunnen contact opnemen met het opvangcentrum van hun regio.

Mogen de verzoekers om internationale bescherming zich richten tot het gemeentebestuur?

De verzoekers om internationale bescherming die in een opvangcentrum verblijven zijn ook ingeschreven bij de gemeente. Om ervoor te zorgen dat deze inschrijvingen vlot verlopen en om de werkdruk voor de gemeentediensten te beperken, werd een protocol opgesteld tussen het opvangcentrum en de gemeente.

Erkende personen zoeken hun eigen woning. Ze kunnen dit doen binnen de gemeente of ergens anders in België, naargelang de plaats waar ze zich willen vestigen en waar ze een woning vinden. Hiervoor bestaat er een samenwerking tussen het OCMW van de gemeente en met het OCMW van de gemeente waar de bewoner zich wil vestigen.

Indien de verzoeker om internationale bescherming een negatieve beslissing heeft ontvangen en hij geen mogelijkheid meer heeft op beroep, dan krijgt hij een bevel om het grondgebied te verlaten en wordt hij doorverwezen naar een open terugkeerplaats in een van de federale centra die open terugkeerplaatsen organiseert.

Indien hij kiest om onwettig in de gemeente te verblijven, is er samenwerking met SEFOR van de Dienst Vreemdelingenzaken. SEFOR heeft als doel migranten te volgen die een bevel om het grondgebied te verlaten hebben gekregen en te controleren dat ze wel degelijk naar hun herkomstland terugkeren, al dan niet vrijwillig. Voor meer informatie, raadpleeg www.sefor.be.

Zijn er activiteiten en ontmoetingsmomenten voorzien tussen de burgers en de opvangstructuur?

De collectieve opvangcentra van Fedasil organiseren opendeurdagen, geleide bezoeken en verschillende evenementen voor de buurtbewoners. Deze buurtinitiatieven moeten zorgen voor een betere integratie van de opvangcentra in de gemeente en een positieve houding vanwege de Belgische bevolking ten aanzien van de opvangcentra voor verzoekers om internationale bescherming. De bewoners en de bureaus van het centrum worden hierop uitgenodigd.

Fedasil wil echte "open" opvangcentra creëren, die voortdurend informeren en communiceren met hun buurt zodat de Belgische burgers een correct en realistisch beeld hebben van de bewoners en de opvang in België. Hiervoor communiceren de opvangcentra met de buurt via een infobrief, een website of de sociale media.

Een ander deel van de buurtinitiatieven komt overeen met het pedagogisch luik in het kader waarvan scholen, firma's of andere groepen een gegidst bezoek krijgen in het opvangcentrum en introductie volgen over asiel en opvang in ons land.

Elk opvangcentrum onderhoudt een breed netwerk met de gemeente, de culturele partners, de scholen, de vrijwilligers en de buurtbewoners en treedt voortdurend in gesprek met hen om het samenleven te verbeteren en eventuele klachten en overlast zo snel mogelijk op te sporen en op te lossen.

De procedure voor het verzoek om internationale bescherming

Wat zijn de verschillende stappen in de procedure voor het verzoek om internationale bescherming?

Elke vreemdeling die in België aankomt kan internationale bescherming aanvragen bij de verantwoordelijke instanties van het land. De verzoeker om internationale bescherming zal verschillende fases moeten doormaken, gaande van de indiening van zijn verzoek tot de finale beslissing. Deze verschillende fases vormen de zogeheten procedure voor het verzoek om internationale bescherming. De Belgische Staat onderzoekt of de vreemdeling beantwoordt aan de criteria die omschreven zijn in de Conventie van Genève in 1951 betreffende de status van vluchtelingen.

De indiening van een verzoek om internationale bescherming: waar en hoe kan de verzoeker een verzoek om internationale bescherming indienen?

Dit verzoek gebeurt over het algemeen bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) in het Aanmeldcentrum in Brussel. Maar het kan ook aan de grens (bv. de luchthaven), in een gesloten centrum of een penitentiaire instelling.

De Dienst Vreemdelingenzaken registreert het verzoek om internationale bescherming en onderzoekt of België verantwoordelijk is voor de verwerking (het Dublinonderzoek). Indien blijkt dat de verantwoordelijkheid voor het onderzoek van het verzoek bij een andere Lidstaat van de Europese Unie ligt, kan België vragen dat de persoon naar dat land wordt overgebracht. In dit stadium legt de verzoeker om internationale bescherming alleen een korte verklaring af en antwoordt hij op een standaard vragenlijst. De DVZ bezorgt het dossier vervolgens aan het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS).

Onderzoek en beslissing: hoe wordt de beslissing genomen betreffende het verzoek om internationale bescherming?

Het verzoek om internationale bescherming zelf wordt onderzocht door het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. De verzoeker wordt schriftelijk uitgenodigd op een verhoor met een medewerker van het CGVS, dat normaal in de kantoren van het CGVS in Brussel verloopt.

Tijdens dit verhoor heeft de verzoeker om internationale bescherming de gelegenheid om zijn verhaal te vertellen en de redenen van zijn verzoek toe te lichten. Het CGVS onderzoekt vervolgens of de verklaringen van de verzoeker geloofwaardig zijn en of zijn verzoek toelaat een statuut van vluchteling of subsidiaire bescherming toe te kennen. Tijdens dit onderzoek ontvangt de verzoeker om internationale bescherming een voorlopige verblijfsvergunning.

Wat is het verschil tussen het vluchtelingenstatuut en de toekenning van subsidiaire bescherming?

Het CGVS evalueert eerst of de verzoeker om internationale bescherming een bescherming nodig heeft volgens de criteria van de Conventie van Genève met betrekking tot het vluchtelingenstatuut. Volgens de definitie van de Conventie van Genève, kan een persoon het vluchtelingenstatuut krijgen indien:

"de persoon uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees,

niet wil invoeren, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en ten gevolge van bovenbedoelde gebeurtenissen verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren."»

Indien de verzoek om bescherming niet voldoet aan de voorwaarden om het statuut van vluchteling te verkrijgen, zal het CGVS in tweede instantie nagaan of de persoon aanspraak kan maken op het statuut van subsidiaire bescherming. Sinds 2006 biedt dit bescherming aan personen van wie het verzoek om internationale bescherming niet voldoet aan de criteria van de Conventie van Genève maar die zich toch in een situatie bevinden waardoor een terugkeer naar hun herkomstland een reëel risico op ernstig gevaar vormt. Worden beschouwd als ernstige inbreuken:

"doodstraf of executie; foltering, onmenselijke of vernederende behandeling; een ernstige bedreiging van het leven van een burger door willekeurig geweld in geval van een gewapend internationaal of binnenlands conflict (subsidiaire bescherming)."»

Het CGVS kan dan het vluchtelingenstatuut en de subsidiaire bescherming toekennen of weigeren.

Indien een van de twee statuten wordt toegekend, bieden de rechten die worden toegekend aan een personen die erkend is als vluchteling meer bescherming ten opzichte van iemand die subsidiaire bescherming heeft gekregen. De verschillen betreffen onder meer de duur van de verblijfsvergunning in België, het recht op werk of het afleveren van de documenten van de burgerlijke stand.

Beroep: kunnen de uitgeprocedeerde verzoekers een beroep indienen tegen de beslissing die het CGVS genomen heeft?

Indien de verzoeker zich verzet tegen een beslissing van het CGVS, kan hij een beroep indienen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV). Deze rechtspraak kan vervolgens de beslissing van het CGVS bevestigen (de beslissing blijft onveranderd), aanpassen (de beslissing wordt gewijzigd) of annuleren (het CGVS moet een nieuw onderzoek voeren).

Het beroep moet binnen de 30 kalenderdagen worden ingediend na betekening van de beslissing van het CGVS. Indien hij in een gesloten centrum wordt vastgehouden, beschikt de verzoeker slechts over 15 kalenderdagen. In sommige specifieke gevallen, kan deze termijn herleid worden naar 5 of 10 kalenderdagen.

Het beroep voor de RVV is normaal gezien opschortend, dit betekent dat de verzoeker niet onder dwang gepatriëerd kan worden en dat hij het recht op opvang behoudt.

Na de procedure: wat gebeurt er zodra de procedure is afgerond?

Na de eindbeslissing van de RVV wordt de procedure van het verzoek om internationale bescherming afgerond. Net als voor elke administratieve handeling, is er evenwel nog de mogelijkheid om een cassatieberoep in te dienen bij de Raad van State. Deze voert een filterprocedure uit om na te gaan of de beroepsgronden geldig zijn. Zij doet geen uitspraak over de inhoud van de aanvraag, maar controleert alleen of de procedures correct zijn toegepast.

De termijn om een beroep in te dienen voor de Raad van State bedraagt 30 kalenderdagen. Het beroep is niet opschortend en de DVZ kan een bestaande beslissing tot verwijdering of repatriëring uitvoeren.

Na afloop van de procedure krijgt de verzoeker ofwel bescherming, via het vluchtelingenstatuut of het statuut van subsidiaire bescherming, ofwel is hij uitgeprocedeerd. Wanneer het verzoek om internationale bescherming definitief verworpen is, ontvangt de uitgeprocedeerde verzoeker een bevel om het grondgebied te verlaten.

Het bevel om het grondgebied te verlaten wordt betekend aan de uitgeprocedeerde verzoeker door de Dienst Vreemdelingenzaken. Dit betekent dat de persoon het grondgebied moet verlaten uit eigen beweging binnen de opgelegde termijn (normaal gezien binnen de 30 dagen), zo niet verblijft hij illegaal in België. De persoon kan zijn terugkeer zelfstandig organiseren of vragen om hulp via het programma voor vrijwillige terugkeer dat Fedasil coördineert. Indien de uitgeprocedeerde verzoeker niet ingaat op het bevel om het grondgebied te verlaten en de uitvoeringstermijn van dit bevel is verstreken, kan hij in een gesloten centrum geplaatst worden dat afhangt van de Dienst Vreemdelingenzaken en kan hij onder dwang uitgezet worden.

Kan een verzoeker, na een negatieve beslissing, een nieuw verzoek om internationale bescherming indienen?

Indien het eerste verzoek verworpen werd en de beroepsmogelijkheden uitgeput zijn, kan een volgend verzoek om internationale bescherming ingediend worden. Het CGVS controleert, tijdens een versnelde procedure, of het dossier nieuwe elementen bevat die de toekenning van subsidiaire bescherming zouden kunnen motiveren. In desbetreffend geval, wordt een beslissing tot ontvankelijkheid betekend en wordt het verzoek ten gronde onderzocht. Indien het verzoek geen nieuwe elementen bevat die de kans op toekenning van een statuut van internationale bescherming verhogen, zal het verzoek niet ontvankelijk verklaard worden. Tegen deze beslissing kan beroep worden aangetekend bij de RVV.

Wat betreft de opvang kan het zijn dat Fedasil, bij de registratie van een volgend verzoek, beslist om geen opvangplaats toe te kennen in een opvangstructuur of een individuele woning (code 207 "no show"). In dat geval zal alleen medische hulp worden toegekend tijdens de duur van de procedure van het volgend verzoek. Indien het volgend verzoek ontvankelijk verklaard wordt volgens het CGVS, kan de verzoeker opnieuw een opvangplaats krijgen.

Meer gedetailleerde informatie over de procedure voor internationale bescherming vind je op de website van het CGVS: www.cgvs.be

Over het toekomstige opvangcentrum (Bijlage 1)

Naam van de site en ligging

- De site heet Menin Gate
- De site is gelegen op het volgende adres De Stuersstraat 2 & 6, 8900 Ieper
- De vorige functie van de site was: Toeristische logies voor groepsverblijven

Generiek opvangcentrum

- Het centrum van Ieper zal een generiek (plaatsen voor volwassenen) en 'open' opvangcentrum zijn. Dit betekent dat de bewoners vrij het centrum kunnen binnen- en buitengaan, in overeenstemming met het huishoudelijk reglement. Het gaat dus niet om een 'gesloten' centrum beheerd door de Dienst Vreemdelingenzaken.
- Voorziene capaciteit: 105 opvangplaatsen

Operator van het centrum en begeleiding

- De toekomstige operator van de site is Rode Kruis-Vlaanderen
- De profielen van de aangeworven personen is gevarieerd: maatschappelijk werkers, opvoeders, onthaalpersoneel, polyvalent personeel, schoolbegeleider, verpleegkundige, technicus enz.
- In elk opvangcentrum is er personeel 7 dagen op 7, 24u op 24.
- Elk nieuw centrum kan steun en hulp krijgen van bestaande centra (aanwerving van personeel, opleiding van personeel, logistiek, boekhouding enz.).

Openingsdatum van het centrum (schatting) en duur

- De vermoedelijke openingsdatum is 5 januari 2022.
  - De uitbating is tijdelijk van aard. Het zal minimum geopend worden voor een periode van twee maand.
- Bij de opening zal de aankomst van bewoners geschat zijn om 50 per week.

Impact van de implementatie van de opvangstructuur in de gemeente

- De gemeente ontvangt een jaarlijkse subsidie van 330,78 euro/jaar in functie van haar gemiddelde capaciteit (art 53 van de opvangwet 2007). Deze subsidie dekt een deel van de kosten die de opvangstructuur maakt (personeelskosten die rechtstreeks te maken hebben met administratieve opvolging, administratieve taken enz.)
- De opening van een centra leidt tot rechtstreekse werkgelegenheid door de aanwerving van bijkomende personeelsleden. Het gaat vaak om personen uit de gemeente of de omgeving.
- De opening van een centrum leidt ook tot onrechtstreekse werkgelegenheid door de aanwerving van extra leerkrachten in de scholen, cateringpersoneel in de centra enz.
- Het centrum werft ook andere profielen aan: stagiaires, studenten, artikels 60 enz.
- De opening van een centrum heeft ook een positieve impact op de lokale economie:
  - Medisch: apotheek, artsen, logopedisten, tandartsen, opticiens, ziekenhuizen enz.
  - Transport: De Lijn, NMBS, Autocar enz.
  - Scholen
  - Lokale winkels: consumptie door bewoners (zakgeld)
- Voorzien budget voor buurtinitiatieven tussen het centrum en de gemeente

Contactgegevens

Waar/ bij wie kan het personeel van het gemeentebestuur terecht voor bijkomende informatie?

Het personeel van het gemeentebestuur kan contact opnemen met:

Hetzij rechtstreeks de directeur van de opvangstructuur;

Hetzij de regiodirecteur van regio Noord, via noord@fedasil.be;

Hetzij de hoofdzetel van Fedasil: Kartuizersstraat 21 te 1000 Brussel via info@fedasil.be (tel. 02/213.44.11)

Indien een burger vragen heeft kan hij zich rechtstreeks richten tot de opvangstructuur of contact opnemen met de hoofdzetel van Fedasil via het mailadres info@fedasil.be. Voor de centra van Fedasil zijn de contactgegevens beschikbaar via de website van het Agentschap (www.fedasil.be). Voor de partnerorganisaties, staan de websites vermeld op de pagina <http://fedasil.be/nl/inhoud/alle-opvangcentra>.